

diepgang

Tetris

Mozes Musa

Eén-ouderpubers

Buitenaardse God

De redactie van Diepgang ontving een ingezonden artikel van een kapitein over buitenaards leven.

Al snel bleek dat we daar allemaal al eens over hadden nagedacht.

Als aangenaam tijdverdrijf, als bron van schaamte voor de mensheid of als wetenschappelijke exercitie.

De belangrijkste vraag in dit nummer is of God ook als buitenaards wezen kan worden beschouwd.

Van pubers valt dit met zekerheid te zeggen.

Colofon

diepgang is een gezamenlijke uitgave van de Nederlandse Zeemanscentrale en de Stichting Pastoraat Werkers Overzee **Redactie** Joke van den Dool, Astrid Feitsema, Stefan Francke, Jos Hilberding, Simon Hoek, Hans Luesink, Helene Perfors, Léon Rasser (hoofdredacteur), Liesbeth Visser en Kees Wiersum

Redactieadres Veembroederhof 164, 1019 HC Amsterdam **Oplage** 2000 **Verspreiding** Nederlandse koopvaardij- bagger- en diepzeevervisserijsschepen, Nederlandse zeemansclubs en abonnementen **Grafische vormgeving** Anja Verhart **Druk** Drukkerij Rijpsma, Rozenburg ISSN 1567 - 3472 Een **abonnement** op **diepgang** is mogelijk door donateur te worden (voor minimaal 25 euro per jaar) van de Nederlandse Zeemanscentrale, Willemskade 13, 3016 DK Rotterdam IBAN: NL72 INGB 0000 144030 (ook voor giften en donaties)

- 3 **Meditatie** • Wat Musa en Mozes met elkaar gemeen hebben
- 5 **Herdenkingsvaartocht** • De Stichting Koopvaardijpersoneel '40 - '45 nodigt de lezer uit
- 6 **Godsdienst en geweld** • Geert Wilders ziet minder problemen dan Paul Cliteur en John Lennon
- 9 **Life** • Deze slechte film berooft geen zeevarende van zijn innerlijke rust
- 12 **Piraterij** • De Socialistische Partij heeft er de ballen verstand van
- 14 **Zeewiersum** • Zware Kees moet nog even inslingeren
- 18 **Interview** • Douglas Stevenson, van zeevarende tot advocaat
- 21 **Gedicht** • Het verschil tussen poët en port
- 22 **Eén-ouderpubers** • Soms is het wel zo prettig om er even alleen voor te staan
- 24 **God en leven op andere planeten** • Kapitein Fleumer is nog niet toe aan het commando over een ruimteschip
- 25 **Bescheidenheid siert de mens** • Buitenaards leven in de theologie
- 28 **Tetris** • Na iets vervelends moet je gelijk iets leuks gaan doen
- 30 **Klagen** • Zeevarenden doen het te weinig
- 32 **Buitenaards leven** • Het leven op andere planeten kan beter artistiek dan wetenschappelijk benaderd worden
- 34 **Afstand** • Ds Daghoor verbindt ons in het Engels
- 35 **Adressen zeemanshuizen en pastores**

Musa / Mozes

Het is een winderige zaterdag in maart. Musa brengt ons in zijn taxi naar het St. Catharinaklooster. Het is een stevige Bedoeïen, zijn hoofd getooid met de traditionele doek. Veel Engels spreekt hij niet, maar dat betekent niet dat we elkaar niet kunnen begrijpen.

Onderweg van Nuweiba naar het hooggebergte wordt met ieder door Egyptische soldaten opgeworpen roadblock duidelijker hoe hij over 'die lui uit Cairo' denkt. Angie, onze reisleidster, heeft ons de afgelopen dagen al wat verteld over de wijze waarop de Bedoeïenen in de Sinaï als tweederangsburgers worden behandeld. Hun traditionele levensstijl wordt steeds verder ingeperkt, met armoede als gevolg. En daarnaast is er het kleine leed, dat het leven knap ongemakkelijk maakt. Zo mag een Bedoeïen, wanneer hij geen 'officiële' taxichauffeur is, geen Europese toeristen meenemen in de auto. Musa is officieel, maar waar Egyptische busjes snel door mogen rijden, worden zijn papieren en onze paspoorten uitgebreid bekeken. Het

zijn jonge mannen, stoer de AK-47 aan de schouder, maar die bij ongeveer elke controle ons paspoort verkeerd om houden. Musa ondergaat het stoïcijns. Eenmaal weer op weg klinkt steevast een ironisch "Idiots!". Als we vanaf de kustweg de woestijn induiken, richting het hooggebergte, zet hij plots ook zonder roadblock de auto stil. Het uitzicht is fantastisch. Onverwacht ernstig maakt hij duidelijk dat juist deze dorre uitgestrektheid hem uit die alledaagse ellende tilt.

Na nog zo'n driehonderd keer te zijn aangehouden komen we aan. Het Catharinaklooster ligt in de bergen, naast de Horeb en de Sinaï. Vanaf de 6^e eeuw is het een vrijplaats voor het christendom in deze roerige regio

en verzamelplaats van een ongelooflijk aantal kunstschaten. De botjes van de heilige Catharina van Alexandrië worden er bewaard, er zijn prachtige iconen en oeroude papyrusfragmenten. Maar wat in al die eeuwen de meeste pelgrims heeft getrokken is de grote struik waar het klooster omheen is gebouwd. Het verhaal wil dat dit het heuse braambos is waaruit Mozes geroepen werd door God.

Het is overgeleverd in Exodus 3: 'Mozes was gewoon de kudde van zijn schoonvader Jethro, de Midjanitische priester, te weiden.' (vers 1). Met zijn kudde komt hij terecht bij de Horeb, de berg van God. Plots ziet hij een doornstruik die in brand staat, maar niet verteert. Vanuit de struik wordt Mozes aangesproken en krijgt hij zijn opdracht het volk Israël uit Egypte te leiden. Waarbij hij zijn naam, 'Hij die uittrekt' waar kan maken. En de God van Israël zijn Naam bekend maakt: 'Ik ben, Ik zal er zijn'. Een plek waar Mozes hoop vindt. Niet dat hij op zoek is naar God, of naar een religieuze ervaring. Hoogstens kijkt hij uit naar voedsel voor zijn schapen. En dat is daar moeilijk genoeg. Maar te midden van dat harde bestaan zendt de Heer zijn engel.

Ik denk dat je kunt zeggen dat die engel ons steeds weet te vinden, op de plaats waar ons leven zich afspeelt. Ook al is dat op een dorre plaats, of misschien wel juist daar. Wat de struik in het Catharinaklooster betreft ben ik sceptischer. Omdat de vele pelgrims hem kaal plukken, bekijken we het beroemde braambos vanachter een prozaïsch hekje. Tja. Het is een grote plant, ik had eigenlijk gedacht dat ie wat 'doorniger' zou zijn. En hij is heel groen, alsof ze ooit een stekje hebben genomen en dat fiks water hebben gegeven. Het schijnt dat botanisch is vastgesteld dat de bewuste struik al heel oud is, misschien wel 2000 jaar of ouder. En dat een stekje nemen van dit soort planten niet kan. Maar mijn westerse blik zit me danig in de weg. Later, rondzwervend op het wonderschone

kloosterterrein, geraakt door de bijzondere sfeer, besluit ik dat het niet moet uitmaken. Waarom zou je je in duizend bochten moeten wringen om iets te verklaren wat eigenlijk helemaal niet nodig is om uit te leggen? Mozes krijgt de opdracht om zijn naam waar te gaan maken, zijn volk uit de ellende te leiden. En God maakt zijn naam waar, 'Ik zal er zijn'. Een toezegging van zijn actieve tegenwoordigheid, en ondubbeltzinnig teken van zijn betrokkenheid bij onze geschiedenis. Echte struik of niet, het maakt niet uit, God hoeft voor mij niet zó bewezen te worden. Het is een bevestiging dat je het niet alleen hoeft te doen. Dat je – al zit je in de slavernij, al word je door de Egyptenaren onderdrukt – toch gedragen wordt door die Ene, want hij ziet je. En in die dorre uitgestrektheid zie je hem.

Aan het eind van de dag brengt onze eigen Mozes ons met zijn taxi weer terug naar de zee. Splijten zal hij die niet. Hoeft ook niet. Hij heeft mij even uitgetrokken, heeft me naar een bijzondere plek gebracht. Maar heeft bovenal zijn naam waargemaakt door iets van zichzelf te laten zien. Voor mij een ondubbeltzinnig teken van Gods betrokkenheid.

Helene Perfors

Het bestuur van de Stichting Koopvaardijpersoneel 1940 - 1945 wil langs deze weg de lezers van Diepgang uitnodigen een boottocht te maken met het partyschip de Smaragd. Het betreft een tour door de haven van Rotterdam welke D.V. zal plaatsvinden op dinsdag 22 augustus. De tocht staat in het teken van de herinnering aan de zeevarenden die hun leven gewaagd hebben tijdens de tweede wereldoorlog. Het betreft een traditie van vele tientallen jaren waarmee respect betoond wordt aan de betreffende zeevarenden en hun families.

Herdenkingsvaartocht

Haventour Rotterdam 22 augustus 2017

Het programma is als volgt:

10:30

Vanaf **10:30** ligt de boot te wachten bij het Wereldmuseum, Willemskade 25 te Rotterdam. Bij aankomst krijgt u koffie en thee aangeboden.

11:15

Om uiterlijk **11:15** begint de rondvaart door de Rotterdamse havens.

12:30

Rond **12:30** wordt het buffet geopend waarbij ook soep wordt geserveerd.

16:00

Om **16:00** meert het schip af. Uiterlijk **16:30** dient iedereen de Smaragd verlaten te hebben.

De **kosten** voor deze bijeenkomst bedragen € 32 per persoon. Dit is inclusief (alcoholische) consumpties die onbeperkt maar in redelijke mate geserveerd worden.

Aanmelding kan per post, e-mail of telefoon bij mevrouw Marja Tromp, Meeuwensingel 114, 3121XN te Schiedam, marjatromp@planet.nl, 010 2470570. Hierbij geldt dat uw opgave pas definitief is als uw betaling binnen is bij de penningmeester. Het daartoe benodigde banknummer is NL96 INGB 0005 3629 74. Wilt u bij uw storting 'Smaragd 2017' en het aantal personen vermelden?

De mensen van de Smaragd zijn in staat rekening te houden met mogelijke wensen rondom een **dieet**. U kunt uw wensen eveneens bij mevrouw Tromp kenbaar maken.

Uiterlijk **7 augustus** moeten de betalingen binnen zijn. In uitzonderlijke gevallen zal het bestuur enige welwillendheid betrachten.

Er is enige gelegenheid in de buurt van de opstapplaats te **parkeren**. Iets verderop is 'onder de oprit van de Erasmusbrug' een grote parkeergarage. Op beide plaatsen zijn de tarieven fors.

Tijdens de vaartocht zal het bestuur middels korte toespraken een toelichting geven over hoe het de stichting het afgelopen jaar vergaan is.

*Religie en
geweld*

Bijbel als bron van ellende

Religie speelt een rol bij oorlogen, terrorisme en ander geweld. Het is daarom niet vreemd dat er gedroomd wordt over een wereld zonder religie. De muzikant John Lennon zingt hierover in zijn uiterst populaire liedje 'Imagine'. De politicus Geert Wilders beweert al tevreden te zijn als er maar één godsdienst, de Islam, verdwijnt. De invloedrijke Nederlandse wetenschapper en columnist Paul Cliteur denkt dat de wereld er beter op wordt als er drie godsdiensten verdwijnen. Behalve de Islam noemt hij ook het Jodendom en het Christendom.

Dominee Sam Janse uit Ameide probeert in zijn boek *'Is het de schuld van de Ene'*** te verklaren waarom Cliteur zo radicaal denkt. Hij merkt op dat Cliteur zowel filosoof als rechtsgeleerde is. Filosofie is een wetenschap die over 'alles' gaat. Recht gaat over het vastleggen van regels. Het resultaat van deze combinatie is dat Cliteur de uitkomsten van zijn denken op tal van terreinen graag in regels vastgelegd wil zien. Niet voor niets stond hij aan de wieg van het dit jaar in de Tweede Kamer gekozen 'Forum voor Democratie'. Eerder was hij betrokken bij de Partij voor de Dieren en probeert hij als voorvechter van 'Varkens in Nood' de rechten van dieren wettelijk vast te leggen.

Als columnist wist Paul Cliteur enorm de aandacht te trekken toen hij schreef dat het

koningshuis afgeschaft moet worden. In het dagblad 'Trouw' stond in 2001 zijn spraakmakende artikel waarin hij stelt dat elke koning namens of samen met (een) God het land regeert. Cliteur ziet liever dat een democratisch gekozen president de leiding krijgt. Hij noemt daarbij als voorbeeld de kapitein van een schip die vanwege zijn deskundigheid de leiding heeft.**

Interessant is dat Cliteur daarbij opmerkt dat hij er geen moeite mee heeft wanneer een president in allerlei verschillende goden zou geloven. Deze goden spreken elkaar immers regelmatig tegen. Daarom moet een president bij zichzelf te rade gaan naar welke God hij gaat luisteren. Zo wil Cliteur duidelijk maken dat hij alleen maar gelooft in de denkkraft van mensen.

Bij het Jodendom, het Christendom en de Islam is er maar één God. In de teksten van de heilige boeken die bij deze godsdiensten horen, wordt er afkeurend gesproken over degenen die het daar niet mee eens zijn. Er zijn zelfs voorbeelden waarbij geweld geoorloofd is om tegenstanders de mond te snoeren. Wat betreft het Jodendom en Christendom is het meest duidelijke voorbeeld dat van Pinechas. Deze Joodse man leefde in een tijd dat er corrupte priesters aan de macht waren. Hij wilde dat iedereen weer strak werd in de leer. In het vijftiende hoofdstuk van het gedeelte 'Numeri' staat beschreven dat hij bij dit streven zover ging, dat hij een Israëlitische man om het leven bracht die een relatie had met een Moabitisch meisje. Als beloning voor het 'op eigen houtje' straffen werd Pinechas later zelf de hogepriester. In een ander bijbelgedeelte, 'Jozua', wordt dit verhaal genoemd als legitimatie voor een forse moordpartij van het Israëlitische leger.

Voor Cliteur vormen deze verhalen het bewijs hoe gewelddadig mensen kunnen worden als ze in één God geloven. Dominee Janse is het hier niet mee eens. Hij verwijt Cliteur dat hij de verhalen uit zijn verband ruikt en er geen rekening mee houdt dat ze al in een andere tijd speelden. Voor Cliteur doet dit niks af aan het feit dat Pinechas op grond van zijn geloof

zich met geweld tegen de overheid keerde en daarbij als een held en voorbeeld ter navolging afgeschilderd wordt. Opvallend daarbij is trouwens wel dat de corrupte priesters waar Pinechas tegen tekeer ging, aan de macht waren gekomen omdat hun vader de hogepriester was. Net zoals dat in Nederland dus gaat met de koning en koningin. Cliteur lijkt er geen oog voor te hebben dat Pinechas een bondgenoot van hem is in zijn streven het koningschap door erfopvolging af te schaffen ...

Janse wijst Cliteur er verder op dat heilige boeken geen 'heilige boontjes boeken' zijn. Cliteur lijkt niet te begrijpen dat bij godsdienst het zoeken naar de betekenis van teksten minstens zo belangrijk is als dat wat er in de bijbel, koran of Tenach geschreven staat. Wanneer je deze teksten uitsluitend als instructie en voorbeeld ter navolging opvat loop je namelijk al snel vast. Wat dat betreft zou Cliteur eens een bijbelcursus moeten volgen. Dan zou hij leren dat het idee van één God niet hetzelfde is als een eenduidige God. Dat God niet te helemaal te bevatten is voor een mens en daarom iets mysterieus heeft.

Het boek van Janse eindigt met een briefwisseling tussen hemzelf en Cliteur. Ze komen niet tot overeenstemming. Daarmee wordt duidelijk dat er nog een hoop te zeggen valt over de relatie tussen godsdienst en geweld.

Léon Rasser

* Is het de schuld van de ENE? -
Sam Janse, boekscout 2016
ISBN 978 94 022 3135 9

** Wat Cliteur waarschijnlijk niet weet is dat het voor heel wat matrozen van betekenis is dat de kapitein godsdienstig is. Zij zijn van mening dat hij op deze manier beter leiding kan geven.

Buitenaards leven is niet zo mooi

Nergens is de sterrenhemel zo mooi als op zee. Als je 's nachts omhoog kijkt en je ziet de duizenden lichtpuntjes in de oneindige ruimte, kun je dat gevoel van verwondering en harmonie hebben. Met dat gevoel begint de film *Life*: een minuut lang kijk je het heelal in en zie je de schittering van oneindig veel sterren. Totdat er ineens vanuit die harmonieuze ruimte een voorwerp aan komt vliegen, dat met een luide “kloink” ergens tegenaan botst.

Deze botsing tussen een ruimtesonde die terugkeert van Mars, en een rotsblok dat in de ruimte zweeft, blijkt een vooraankondiging van narigheid. Terwijl het allemaal zo mooi begint op het internationale ruimtestation ISS. De Verenigde Staten, Rusland en China werken samen in deze missie, en de bemanning is afkomstig van alle werelddelen. Het lukt de bemanning om de ruimtesonde ondanks de botsing op te vangen.

Bij de analyse van het materiaal dat de sonde van Mars heeft meegebracht, wordt

een wonderbaarlijke ontdekking gedaan: er wordt leven gevonden!

De film brengt het als een scheppingsverhaal: er klinkt paradijselijke muziek. De bemanning kijkt vol ontzag naar de paar levende cellen, die zich nog maar net aan de oersoep ontworsteld lijken te hebben.

Op aarde is de opwinding groot. Eindelijk is het bewijs van buitenaardse wezen geleverd! Kinderen van een Amerikaanse school mogen een naam aan dit nieuwe leven geven. Het wordt de

naam van hun school: Calvin. Het lieve klompje cellen blijkt zich al snel te ontpoppen als een moordzuchtig wezen. Als de cellen vanuit een latente toestand met elektrische stroom weer tot leven worden gewekt, vindt er een zondeval plaats in het ruimtelijke paradijs: de Britse onderzoeker wordt aangevallen. De Amerikaanse astronaut wil vervolgens de held spelen en vergeet een aantal veiligheidsprocedures. Dan beginnen de problemen pas echt.

Het vreemde wezen – dat nog het meest lijkt op een soort

van doorzichtige zeester – groeit snel en weet via het sprinklersysteem de afgesloten ruimte te verlaten. De rest van het verhaal is snel verteld. Deze vreemde vijand mag natuurlijk nooit op aarde terecht komen. In het gevecht om Calvin weg te krijgen, sneuvelt het ene na het andere bemanningslid. Dit hebben we allemaal al eens eerder kunnen zien in andere ruimtefilms zoals de beroemde Alienserie. Tenenkrommend zijn de sentimentele momenten op het einde. Te midden van alle ellende beginnen de laatst twee overgebleven bemanningsleden over hun jeugd te praten. Het kinderversje “Goodbye Moon” komt langs: men zal nu moeten gaan slapen zonder het gevoel van veiligheid dat de maan ooit gaf ...

Leven op Mars is al een oud thema. In vergelijking met

‘War of the Worlds’ steekt *Life* maar bleekjes af. Zou de ruimte ons inderdaad meer kunnen vertellen over het geheim van ons bestaan? De vraag is of het hele universum gericht moet zijn op ‘the survival of the fittest’. Of zijn er ook andere vormen van leven mogelijk?

In *Life* merkt op een gegeven moment de Britse wetenschapper Hugh op: “Dit wezen voelt geen haat. Het wil alleen maar overleven.” Evolutie bestaat bij de gratie van overleven – eten of gegeten worden. Het ene leven gaat ten koste van het andere. Maar is dat noodzakelijk? Zou er binnen ons universum – of in parallelle universa – niet een continuïteit van leven kunnen bestaan zonder het recht van de sterkste? Zouden er zich niet vredelievendere vormen van intelligentie kun-

nen ontwikkelen?

In de christelijke geloofstraditie wordt deze mogelijkheid voorbij de evolutie getekend in een visioen: een leeuw en een lammetje eten samen, een peuter speelt met een slang. We moeten verder denken dan de simpele tegenstelling tussen vriend of vijand.

Volgens *Life* hoeven we vanuit de ruimte geen vrede te verwachten. De ruimte is vooral donker, groot en eng. Het heelal moet maar niet te dichtbij komen. Weg naïviteit als je ‘s nachts naar de hemel staat te staren. Hoewel, die sterrenhemel, lichtpuntjes ‘s nachts op een stille zee – dat gevoel van innerlijke rust dat je dan kunt hebben, daar kan toch geen Hollywoodfilm tegenop.

Stefan Francke

SP, weg ermee!

Piraterij dossier: the continuing story...

Al vaker berichtten we in Diepgang over de kwestie betreffende private beveiligers aan boord van schepen onder Nederlandse vlag. Na negen jaar discussie is het bijna zomer 2017 en is nog steeds niet afdoende geregeld waar het om gaat: namelijk wetgeving waarin zeevarenden goed worden beschermd. Gelukkig is er eindelijk iets te melden.

Op 15 februari heeft VVDkamerlid Han ten Broeke (samen met CDAer Raymond Knops) de definitieve versie van zijn 'Initiatiefwet ter bescherming van de koopvaardij' naar de Tweede Kamer verzonden. Op zijn Facebook-pagina schrijft hij, "... het is een schande dat Nederland zo'n beetje het laatste land is dat nog niet toestaat beveiliging in te huren als mariniers niet of niet snel genoeg beschikbaar zijn." De komende maanden hoopt hij, let wel: *hoopt* hij, een meerderheid in de Tweede Kamer te kunnen overtuigen.

Inmiddels ligt zijn initiatiefwet bij de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie. Daar wordt de openbare behandeling van dit 'voorstel van wet' voorbereid. Dat betekent dat als er vragen bij het voorstel zijn, deze eerst moeten worden beantwoord, voordat het proces van wetgeving verder kan. Het verslag van 7 april van de commissie* geeft aan dat er bij de diverse politieke partijen nog veel vragen zijn. Dat lijkt me niet meer dan normaal. Het gaat tenslotte om zeer belangrijke zaken als bijvoorbeeld de zwaardmacht en de aansprakelijkheid van de kapitein. Ook wie of wat hier financieel beter van wordt moet nauwlettend in de gaten gehouden worden. Want laten we niet naïef zijn, er zijn grote belangen mee gemoeid.

Echter veel van deze vragen (of sterk daarop lijkende) zijn jaren geleden al gesteld bij de toenmalige overleggen binnen de Kamercommissies. Kosten, geweldsmonopolie, gewonde onschuldige vissers; wederom komen ze langs gehobbeld. Daarnaast ligt ook naveteit op de loer. Zo vragen de leden van de CDA-fractie de initiatiefnemers nader uiteen te zetten in hoeverre het thans voorkomt dat tegen de wet in gewapende particuliere maritieme beveiligers worden ingehuurd en dat men daar over zwijgt. Eh, juist.

Of deze, van de SP: "Hoeveel zijn VPD's duurder en hoe moet dat prijsverschil verklaard

worden?" Een en ander stemt me nogal droevig.

Wat me echter ronduit giftig maakt is dat de SP suggereert dat Ten Broeke maar een paar spelers uit het maritieme veld voor zijn wet heeft geconsulteerd, met name die van de rederijen en 'een enkele private partij met een specifiek commercieel belang'. Waardoor een 'beperkte set aan belangen' de boventoon zou voeren. Kortom: de gerechtvaardigde bezorgdheid die er leeft bij de reders wordt weggezet als ijskoud commercieel belang. Om maar niet te spreken van het feit dat er – op een zeer beledigende manier – volkomen voorbijgegaan wordt aan bijvoorbeeld het thuisfront en het koopvaardijpastoraat.

Inmiddels is de afgelopen maand de piraterij bij Somalië significant toegenomen. Het kan goed zijn dat het een tijdelijke toename is. Het kan ook zijn dat het de voorbode is van een nieuwe golf aan ellende voor zeevaarders en hun thuisfront. Hoe het ook zij, die bescherming moet maar eens geregeld worden. De geluiden uit de kringen van de vakbond, de kapiteinsvereniging en de redersvereniging zijn gematigd positief; men wacht af wat er uit deze ronde komt. Ikzelf ben wederom pessimistisch, met (mislukte) formatiebesprekingen, binnenkort het zomerreces en tegen september het hele gebeuren rond Prinsjesdag zie ik nog geen initiatiefwet die aangenomen gaat worden.

Is het niet 'Piraterij dossier: the never-ending story'?

Helene Perfors

* link met een overzicht van de stukken:
<https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2016Z17297&did=2017D05244>

Lekker weer varen!

Zo, dat was het weer, mijn verlof is bijna ten einde. Nog één weekend rest me om alle noodzakelijke voorbereidingen te doen en mijn koffers te pakken. De grootste klussen die ik thuis had te doen zijn af, hoevel nieuwe projecten al weer om de hoek kijken. Even in de wacht dan maar.

Er was een tijd dat ik na een paar maanden thuis er (stiekem) wel weer aan toe was om te varen. Want er moest toen nog zoveel meegeemaakt en ervaren worden.

Nu, na een aantal kamers in mijn huis onderhanden te hebben genomen, de tuin rigoureus te hebben gesnoeid, een nieuwe vuurplaats te hebben gebouwd, een aantal schilderijen te hebben gemaakt (en verkocht!), een milieuproject in de gemeente te hebben opgestart en nog vele zaken meer, heb ik eigenlijk geen tijd meer om te varen.

Een zelfonderzoekje leert dat het niet om het varen zelf gaat: dat is altijd nog leuk. Waarom zie ik er dan tegenop? Is het omdat ik in bijna alle landen die er toe doen, ben geweest? (En in veel te veel landen die je beter links kan laten liggen ...) Misschien dat precies daar de schoen wringt. Ik heb eens een verhaaltje geschreven met als rode draad het liedje 'België' van het Goede Doel. Daar vraagt men zich wanhopig af waar je nog naar toe kan, waar is het nog gewoon gezellig, rustig en aange-

naam om te komen. Dat verhaaltje was een aantal jaren terug. Wanneer ik nu de balans opmaak, is het er in de wereld alleen maar minder op geworden.

Je hoeft alleen maar naar de wereldleiders te kijken, ook daar heb ik recentelijk over geschreven. Sinds mijn Belgiëverhaal zijn daar Duterte, Le Pen, Trump en hoe heet die president van Hongarije ook alweer, bijgekomen. (En mogelijk vergeet ik er nog een aantal). Venezuela is een no-go area geworden, Noord Korea speelt met vuur, het Midden-Oosten is een wespennest en sinds de oorlogsschepen vertrokken zijn uit de Golf van Aden, ruiken piraten opnieuw hun kans. Zou al deze onvrede, woede, ondeskundig leiderschap en daardoor internationaal hoog oplopende spanningen ook van invloed zijn om met enige tegenzin weer de wereld rond te varen? Natuurlijk. Door al deze wereldproblemen lijkt het voorbereiden en uitvoeren van een klus, zoals een groot, zwaar stuk lading vervoeren, onbeduidend en onbelangrijk. Het is alsof je een iel boompje plant terwijl er naast je een eeuwenoud bos wordt gerooid.

Zo filosoferend heb ik de laatste boodschappen gedaan (ik ga nu eindelijk eens een minimum aan bagage meenemen, iets wat ik mezelf elke keer weer voorneem). Thuisgeko-

men schenk ik een kop koffie in en neem de krant door.

Wat is dat voor een rare vogel, denk ik wanneer ik een levensgrote foto van een zekere Ilja Gort bekijk. Vluchtig lees ik het artikel. Het blijkt een televisiemaker te zijn en een wijnkenner. Hij ziet er ietwat sjofel uit. Hij doet me een beetje denken aan Catweazle, het hoofdpersonage uit een televisieserie lang geleden. Ik wil al omslaan naar de volgende bladzijde als mijn oog op de laatste alinea valt.

Ilja vertelt over zijn nieuwe programma waarvoor hij naar Italië reist. Hij zegt daarin: 'Verder ga ik naar een dorp waar iedereen 100 jaar wordt, omdat ze alleen groenten uit eigen tuin eten. Er is daar zelfs geen winkel, niks! En ze maken zich daar ook nergens druk over.' Kijk, dat had ik nu net even nodig. Die laatste zin! Dat besluit ik in praktijk te brengen als ik weer aan boord zit. Je niet druk maken om zaken waaraan je toch niets kan doen.

Prima idee, zo word ik misschien ook 100 jaar, kan ik tenminste al mijn projectjes afmaken thuis, als ik gepensioneerd ben.

Kees Wiersum

**Een zeemanshuis is niet
altijd maar soms wel heel
makkelijk te vinden!**

Van zeevarende tot advocaat Douglas Stevenson

Dit voorjaar werd de West-Europa conferentie van de International Christian Maritime Association (ICMA) gehouden. Zo'n 50 pastores van allerlei verschillende zeemannsmissies kwamen in Bremerhaven bij elkaar. Er werd daar een interessante workshop gegeven over het verdrag over het welzijn van zeevarenden, de Maritime Labour Convention 2006 (MLC). De bijeenkomst werd geleid door Douglas Stevenson van het 'Center for Seafarers Rights' in New York. Hij is iemand die zich al jaren bezig houdt met de rechten van zeevarenden.

Het bleek al snel dat Doug Stevenson – oud-zeevarende en jurist – een expert is op het gebied van de MLC. Vanaf de start in 2001 is hij betrokken geweest bij ‘bouwen’ van het akkoord in de International Labour Organisation (ILO). Samen met andere ICMA-vertegenwoordigers had hij in die eerste dagen zelfs een voortrekkersrol; een door Stevenson opgesteld overzicht van volgens pastores belangrijke punten werd ook door veel andere gedelegeerden gebruikt.

Zo is over een periode van vijf jaar, van een ratjetoe van zo’n 60 verschillende akkoorden, uiteindelijk een samenhangend en effectief geheel gesmeed. Velen weten het inmiddels: in 2013 is de Maritime Labour Convention 2006 van kracht geworden. Stevenson roemt de grote inzet van Canada, de Bahama’s maar ook van Nederland. Met name Rob de Bruijn, van het toenmalige Ministerie van Verkeer en Waterstaat, ‘understood the needs of seafarers’, aldus Stevenson. Verder constateert hij dat de MLC 2006 in de maritieme wereld één van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste jaren blijkt te zijn. Want wat men al hoopte, is gebeurd. De wetgeving heeft een bredere invloed in de maritieme wereld dan alleen de wetten op zich.

Er is dus sprake van een typisch gevalletje ‘het

geheel is meer dan de som van de delen’. Volgens Doug Stevenson komt dat onder andere doordat:

- er een minimum standaard is neergezet. Er kan minder mee gesjoemeld worden;
- er een zogenaamd level playing field ontstaat voor de rederijen. Niemand kan onder de prijs gaan zitten door zijn bemanning onder substandard omstandigheden te laten werken;
- de akkoorden ontworpen zijn om geratificeerd, dus ook uitgevoerd te worden. Zo worden de wetten geen papieren tijgers;
- het robuust is, want het is af te dwingen. Men kan handhaven vanuit verschillende partijen.

Stevenson zegt hier nadrukkelijk bij dat met het in werking treden van de MLC 2006, er geen proces is afgesloten maar dat het eigenlijk een begin is geweest. Inmiddels is al een aantal wijzigingen en/of verbeteringen (amendementen) doorgevoerd. Elk land dat de MLC 2006 heeft geratificeerd, is gebonden aan deze amendementen. Eén daarvan, dat van kracht is sinds januari 2017, is dat elk schip bewijs moet leveren dat het financieel verantwoordelijk kan zijn voor het operatione-

le reilen en zeilen. Het is klip en klaar dat dit een goede bescherming voor de zeevarenden biedt. Natuurlijk wordt er al sinds mensenheugenis gebruik gemaakt van de P&I clubs en een goede verzekering kan een hoop leed oplossen. Maar een aanvulling als deze bepaling doet meer; deze is ontworpen om iets te voorkomen. Als een schip al financieel gezond moet zijn om überhaupt te kunnen varen, zullen betalingsproblemen niet eens ontstaan. Op de ICMA-conferentie in Bremerhaven peilt Doug Stevenson wat het akkoord voor het werk van de pastores betekent. In de workshops vraagt hij speciaal om hun reacties. Het blijkt dat niet alleen zeevarenden blij zijn met de MLC 2006, maar dat ook de pastores zeer positief zijn. Want ook wat welzijn betreft, wordt een bepaalde minimum, standaard neergezet. Stevenson stelt dat pastores meer en meer worden gezien als belangrijke spelers in het veld. Nu in veel havens, zoals aanbevolen in de MLC, 'Port Welfare Committees' zijn opgericht, worden hun mogelijkheden verruimd en is er meer erkenning voor hun expertise. Een havenwelzijnscomité helpt ook bij de zoektocht naar financiële steun. Het

netwerken wordt gemakkelijker – men kent nu de spelers in het veld, zoals de havenmeester, de agentschappen, de directeur van een groot bedrijf.

Vanwege de MLC vormen pastores een duidelijker aanspreekpunt. Zo kan bijvoorbeeld de politie nu de missies gemakkelijker benaderen en kan men in gezamenlijkheid reageren.

Omdat helderder is wie wat doet, worden ook de verschillende kwaliteiten van de pastores duidelijker en ook gemakkelijker bereikbaar. Doug Stevenson geeft ook aan dat uit zijn gesprekken met vele medewerkers van zeemannshuizen blijkt dat er nog meer moet gebeuren. Aanvullingen zullen altijd noodzakelijk blijven. Het is iets waar de pastores zich bezig mee moeten houden. En iets anders, zeevarenden kunnen nog steeds terughoudend zijn om zich op de MLC 2006 te beroepen. Omdat ze bang zijn voor repercussies, ook al zijn ze volledig gerechtigd het akkoord te gebruiken. Of deze angst gerechtvaardigd is zal de toekomst leren.

Helene Perfors

Freakonomics

Bij mijn scheepsbezoeken vertellen Nederlandse zeevarenden dat zij zeer tevreden zijn met hun e-reader. Als ik doorvraag blijkt de 'podcast' veel minder populair. Mijn idee is dat dit komt doordat het iets onbekends is. Een podcast lijkt op een radio-programma maar is het niet. Een eerste verschil is dat je een podcast op een telefoon of tablet kunt laden en zonder verbinding met het internet. Je kunt het dus beluisteren op een moment dat het je uitkomt. Een ander, belangrijker verschil is dat het bij een podcast niet gaat om actueel

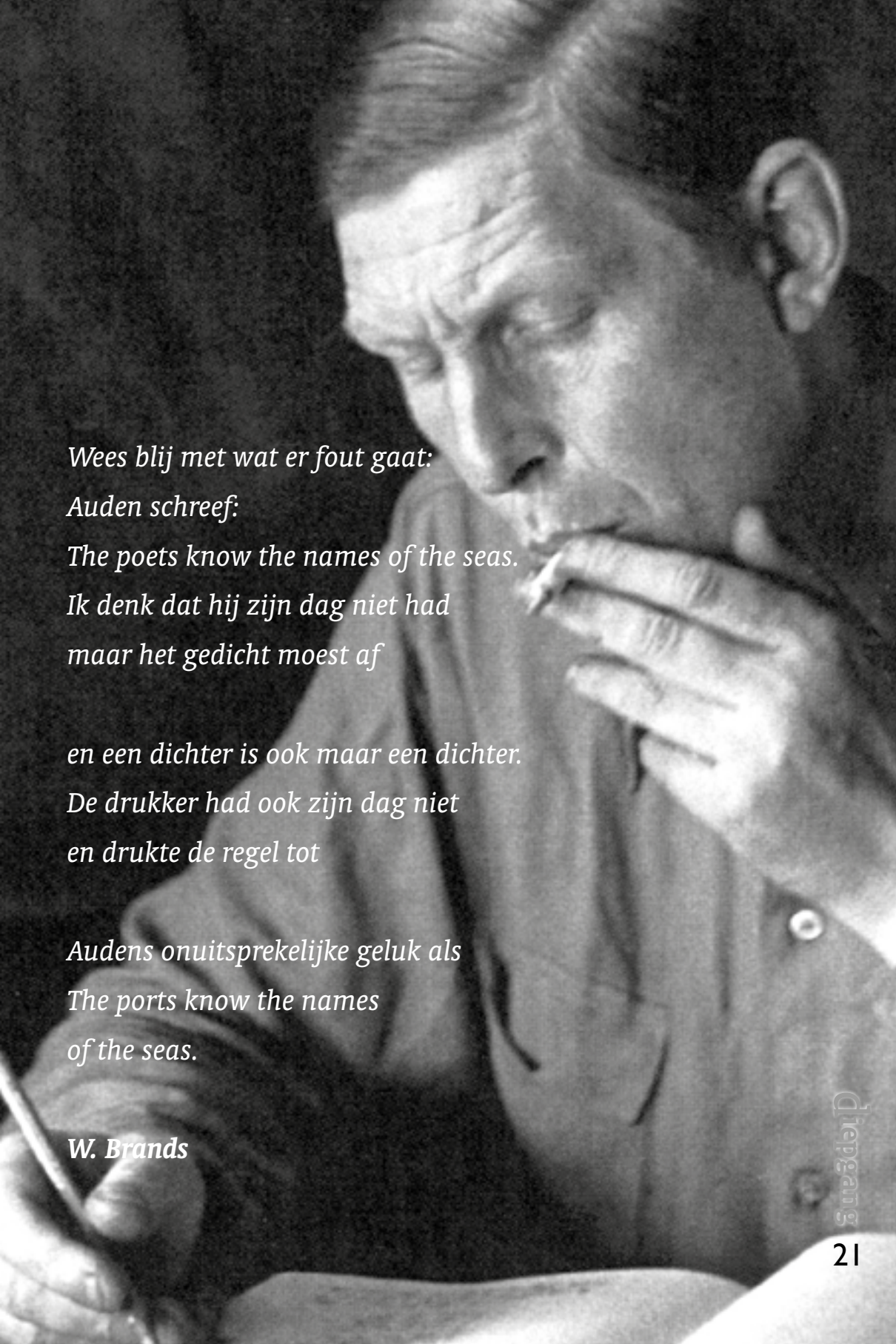
nieuws en muziek. Podcasts zijn informatiever. Er komen vaak deskundigen aan het woord die voldoende tijd krijgen om iets uit te leggen.

Mensen die podcasts maken, doen dit vaak met liefde en toewijding. Proberen om er geld mee te verdienen, staat niet op de eerste plaats. Een duidelijk voorbeeld is te vinden op de Engelstalige website 'Freakonomics'. Op eenvoudige wijze, met een hoge geluidskwaliteit en bijzonder goed werkend, kunnen er uitzendingen geladen worden waarin topwetenschappers over

onderwerpen praten als rijkdom en armoede, gelukkig leven of muziek. Daarbij wordt eenvoudig Engels gesproken. Je hoeft zelf echt geen opleiding aan een universiteit te hebben gehad om het te kunnen volgen.

Er zijn inmiddels meer dan vijf miljoen mensen die de programma's van Freakonomics beluisteren. Zeevarenden die de voorspelbare meningen en uitspraken van hun collega's soms zat zijn, kunnen dit aantal nog verhogen!

Léon Rasser

Wees blij met wat er fout gaat:

Auden schreef:

The poets know the names of the seas.

*Ik denk dat hij zijn dag niet had
maar het gedicht moest af*

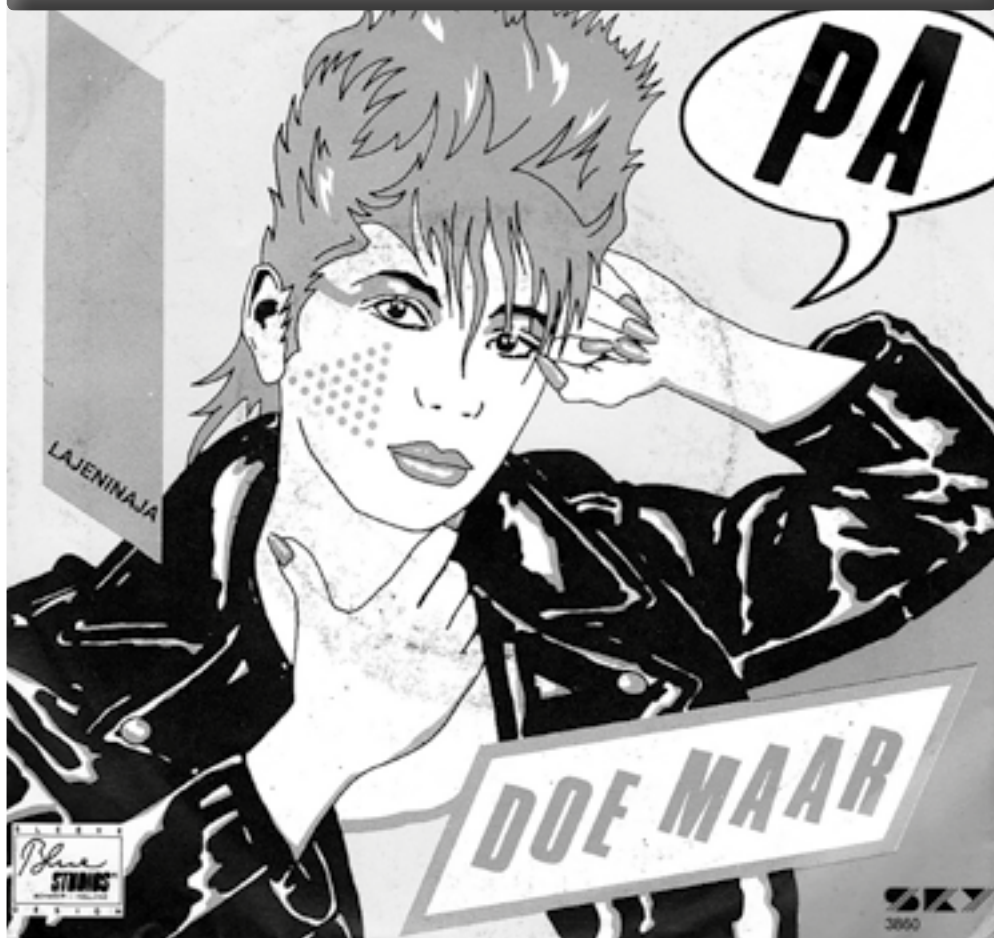
en een dichter is ook maar een dichter.

*De drukker had ook zijn dag niet
en drukte de regel tot*

Audens onuitsprekelijke geluk als

*The ports know the names
of the seas.*

W. Brands

Eén-ouderpubers

Puberteit, dat is toch die periode dat je ouders beginnen te zeiken?

‘Knoop je jas dicht, doe een das om, was eerst je handen, kam je haren, recht je schouders, denk aan je tanden, blijf niet hangen, recht naar huis toe, spreek met twee woorden, stel je netjes voor, eet zoals het hoort en zeg u.

Yep die!’ (Dank aan Henny Vrienten)

Het voordeel dat onze kinderen hebben, is dat er maar één ouder loopt te zeiken. Die andere zit ver weg en als hij lastig is op de app zet je gewoon je wifi uit of doe je of je opeens heel druk bent met huiswerk. Mensen zeggen dat je moet genieten van je middelbare schooltijd. Dat doet de oudste. Ik dacht dat de HAVO vijf jaar duurde maar het schijnt ook in zes jaar te kunnen.

Papa is strenger dan mama. Ik ben al snel uitgediscussieerd en moegestreden, het heeft meestal toch geen zin. Het enige wat ik dan wil is rust in de tent. Papa is gewend dat matrozen en Aziaten voor hem hollen als hij brult. Hollen, dat is nu net iets wat pubers niet kunnen, dan worden ze moe. In het heetst van de strijd app ik soms de frustratie van me af. Tegen de tijd dat hij reageert – en boos is – is de storm hier al gaan liggen. En denk ik verdorie, waarom val ik hem er ook

mee lastig. Simpel, hij wilde kinderen!
Over app gesproken. Wat is het toch een uitvinding. We kunnen onze mannen snel contacten. Leuke en stomme dingen brieven we zo de halve wereld over. Onze bloedjes? Geen idee waar het misgaat, maar ze zitten heel de dag op die stomme telefoon, hun vingers staan haast krom van het vele contact dat ze met iedereen onderhouden. Maar appen met je vader? Hoezo? Waarom? Heb toch niks te vertellen? (Lees: ze hebben op dat moment niets nodig.)
Ik merk aan de reacties richting anderen hoe het contact met papa op het moment is (die zeldzame keer dat ze

elkaar contacten). Als iemand vragen stelt over ons leven en de geijkte vooroordelen weer ter sprake komen. Eén ervan is natuurlijk: “Meiden, ik vind het zo zielig, missen jullie je vader niet?” In een goede periode komt er dan: “Jawel, maar wij weten niet beter.” Maar is het antwoord: “Nee hoor!”, dan app ik Jan om te vragen wat hij nu weer gezegd heeft, wie, en waarom op z’n falie heeft gekregen?

Maar ach, wat kunnen die arme schapen er nu aan doen. Aangezien ze mij qua lengte voorbij groeien, blijken ze dus genoeg voedingsstoffen binnen te krijgen. Thuis ben ik soms al blij als ik een zucht of grom krijg op een vraag (enig geluid zie ik al als antwoord). Ook al zijn ze tegen een ander keurig beleefd, geven ze netjes antwoord en krijgen ze mij helemaal in shock als ze iemand vragen of ze diegene soms ergens mee kunnen helpen.

Dit is natuurlijk geen resultaat van een hoogstaand kunstje opvoeding, maar gewoon domweg geluk. Want onze arme schapen zijn natuurlijk gewoon hartstikke zielig zo zonder een vader. Wist de buitenwereld nu maar dat het hebben van een zeemansvader soms gewoon een zegen is.

Joke van den Dool

God en leven op andere planeten

Ooit geloofden we dat de aarde plat was, tot het tegendeel bewezen werd. Een paar eeuwen geleden wisten we niet beter dan dat onze zon de enige ster was met planeten. Nu speuren we met telescopen ons universum af. Inmiddels zijn er duizenden exoplaneten gevonden. Waarom doen we toch zo ons best om die planeten te vinden? Het vergaren van kennis en begrip zijn redenen, maar het liefst vinden we toch een nieuwe, betere aarde.

Misschien is het zelfs naïef om aan te nemen dat onze planeet de enige zou zijn waar leven is ontstaan. En zodra het bewijs binnen is, willen we er heen. Als mensheid hebben we nu eenmaal bedacht dat we naar de sterren gaan reizen. En soms duurt het wat korter of langer, maar bijna alles dat we bedacht hebben, maken we uiteindelijk ook waar. Mogen we omwille van dit verhaal daarom

een stap in de toekomst maken? Laten we eens aannemen dat we 'weten' dat er leven op andere planeten is en daar naar toe kunnen. Wat gaan we daar dan doen? Als we zien hoe we elkaar hier op aarde behandelen, belooft het niet veel goeds. Als we zien hoe we met de dierenwereld omgaan, belooft dat niet veel beters. Als de 'alien' die we gaan bezoeken niet zo op ons lijkt, zullen we hem, haar of het al gauw het stempel 'dier' opplakken. Als de alien een stuk verder ontwikkeld is dan wij, bestempelen zij ons misschien als dier. En wat doen we met het geloof in God? Op aarde zijn we (nog) niet echt in staat om daar in harmonie mee om te gaan. Het beste dat we bij tijd en wijle weten te bereiken is een fragiele status-quo. Maar er zijn ook nog steeds plekken waar we elkaar omwille van God afmaken.

Is het misschien zinnig om ons nu al af te vragen hoe we 'straks' met geloof om kunnen gaan? Misschien hebben wij daar nu al iets aan. Zou er zoiets bestaan als een 'universeel

geloof'? En wat zal er gebeuren als blijkt dat 'zij' verder ontwikkeld zijn dan wij en in een andere God geloven? Of zouden ze op een andere manier in dezelfde God geloven? Alles in het universum komt uiteindelijk uit één schepping. Of dit nu door God is gedaan of door de Big Bang. Universeel gezien maakt dit misschien niet eens uit. Misschien is God wel het universum en was de Big Bang zijn geboorte. Misschien zweven er in de kosmos nog meer universums rond, want ook dat is een aanname waar de wetenschap zich serieus mee bezig houdt. Stel dat; heeft God dan broers en zusters? Of heeft Hij meerdere universums gecreëerd? (Waarom is God toch telkens een 'Hij'?)

Misschien is het wel zo dat het leven in dit universum zich ontwikkelt als het bewustzijn van God. Dan zouden we het hele universum als een levend organisme kunnen beschouwen waar wij deel van zijn. Een organisme dat verandert naarmate er meer en bewuster leven in dat universum leeft. Wellicht vergelijkbaar met een opgroeiend kind dat ouder en 'wijzer' zal worden en uiteindelijk ook zal sterven. Dit alles dan op kosmische schaal weliswaar. Misschien is het wel goed dat we voorlopig nog niet op de koffie kunnen bij de 'aliens next door' die we binnenkort gaan ontdekken. Stel dat we ruzie krijgen met onze dichtstbijzijnde burens ...

Erik Fleumer

Bescheidenheid siert de mens

Buitenaards leven in de theologie

Of je gelooft dat er buitenaardse wezens bestaan, is misschien wel net zo'n vraag als of je gelooft dat God, engelen of demonen bestaan. Vooralsnog is er geen bewijs geleverd van het bestaan van leven buiten onze eigen planeet. Hoe kijkt het christendom aan tegen buitenaardse wezens? Kan geloof in God en het bestaan van 'aliens' samengaan? Christelijke theologen reageren op ontwikkelingen in de wetenschap.

Sinds de jaren '60 van de vorige eeuw wordt er in het kader van SETI (*Search for Extra Terrestrial Intelligence*) alle mogelijke moeite gedaan om signalen van leven uit de ruimte op te vangen. Tot nu toe zonder succes. Wel zijn er allerlei kansberekeningen losgelaten op de vraag of er ander leven in het heelal mogelijk is. Die kans lijkt inderdaad heel groot, als je ervan uitgaat dat het universum 13,7 miljard oud is en er oneindig veel sterren en planeten bestaan. Vervolgens is echter de vraag of deze levende wezens ook intelligentie zullen bezitten. Daarover zijn de meningen nogal verdeeld. Maar mocht dit inderdaad het geval zijn, is het vervolgens weer een vraag of wij op aarde in staat zullen zijn met die intelligente wezens te communiceren. Misschien hebben ze wel heel andere communicatiemiddelen dan die wij kennen.

Wetenschap zonder bewijs

Vragen stellen waar niet zo makkelijk een concreet bewijs

voor is te vinden, daar schrikt de theologische wetenschap al eeuwen lang niet voor terug. Daarbij is het bestaan van buitenaards leven ook onderwerp van discussie geweest. De beroemde middeleeuwse theoloog Albertus Magnus schreef: "Eén van de meest wonderbaarlijke en vermaarde vragen in de natuur die de menselijke geest op zich verlangt te weten, is, of er één wereld is of dat er vele werelden zijn. Daarom lijkt het ons passend deze vraag te onderzoeken." Binnen de christelijke theologie spelen er vooral twee kwesties rond deze vraag, die voor de nodige discussie hebben gezorgd. Ten eerste: kan buitenaards leven samengaan met geloof in een Schepper? Ten tweede: hoe zit het dan met Jezus?

Meer dan één geschapen wereld?

Gelovigen die het scheppingsverhaal in de Bijbel letterlijk nemen, hebben meestal moeite met de gedachte aan buitenaards leven. Immers, de aarde is waar het allemaal

gebeurt. De zon, maan en sterren staan in het scheppingsverhaal in dienst van de aarde. Waarom zou er daar dan ook nog leven zijn?

In de middeleeuwen vond men echter dat Gods almacht de mogelijkheid van de schepping van ander leven niet uitsloot. Op die lijn zijn moderne theologen verder gaan denken. Moderne theologen lezen het scheppingsverhaal niet als een wetenschappelijke verklaring, maar meer als een uiting van gelovige verwondering om ons bestaan. Zouden Gods wijsheid en liefde dan niet te groot zijn voor onze planeet alleen? Zou Gods overvloedige scheppingskracht niet meer tot Zijn recht komen, als er in ons enorme universum niet meer tekens van leven zouden zijn dan alleen op onze aarde? Het Vaticaan heeft er in ieder geval geen problemen mee. "Net zoals op aarde een veelheid van levensvormen bestaat die wij Gods scheepselen noemen, zo zouden ook buitenaardse wezens Gods scheepselen zijn," luidt een verklaring. Buitenaards leven zou dus een verrijking kunnen betekenen van de schepping. Net zo min als het de bedoeling is dat de aarde leeg blijft, zou het Gods bedoeling kunnen zijn dat het universum verder leeg blijft.

Jezus

Maar hoe zit het dan met Jezus? Binnen het christelijk geloof is Jezus degene die

de wereld die niet beantwoordt aan Gods bedoelingen, redding heeft gebracht. Jezus is Gods Zoon. Kruis en opstanding zijn beslissende momenten in de geschiedenis, niet alleen van de mens maar voor heel het universum. De apostel Paulus schrijft dat Jezus koning is geworden over alle machten in de hemelse gewesten. Het laatste boek in de Bijbel, de Openbaring van Johannes, beschrijft dat met de wederkomst van Jezus naar de aarde de toekomst van heel het heelal is gemoeid. Hoe zou dat dan zitten met de buitenaardse wezens? Is Jezus ook hun redder? Zouden er op andere planeten ook “Christussen” nodig zijn? Er zijn theologen die om deze

reden het bestaan van buitenaards leven afwijzen. Andere theologen wijzen er op dat Jezus allereerst voor onze planeet is gekomen. Jezus laat ten volle zien hoe groot Gods liefde voor mens en wereld is. Maar die liefde hoeft zich niet exclusief tot onze planeet te beperken. Wij zien slechts door één venster het zonlicht. Datzelfde zonlicht kan ook door andere vensters heen schijnen.

Bescheidenheid

De mens neemt een unieke plaats in binnen het universum. Zoveel wil het bijbelse scheppingsverhaal duidelijk maken. Onze aarde heeft een eigen unieke geschiedenis. Mensen hebben daarbinnen

volgens de christelijke traditie een bijzondere relatie met God. Die relatie is zo bijzonder dat God er alles voor over heeft gehad om die te behouden. Daarom zond God Zijn zoon, vertellen de bijbelse Evangelieën.

Maar een unieke plaats betekent niet dat wij superieure wezens zijn. De geschiedenis van het universum is groter dan de wereldgeschiedenis. Juist de kern van het christelijk geloof – Gods Zoon wordt mens in Jezus – draait om bescheidenheid. God heeft aandacht voor het kleine. Als mens, als *homo sapiens*, moeten we onze plaats weten. De christelijke gedachte is niet dat het universum om ons draait, maar bestaat tot eer van God. Als daar andere levende wezens binnen ons universum bij betrokken zijn, maakt dat alleen maar meer onze bescheiden plaats duidelijk. Misschien kunnen wij van buitenaardse wezens leren. Misschien zij van ons. Totdat – zoals Paulus schrijft – God alles zal zijn in allen.

Stefan Francke

In Nederland hebben twee theologen zich uitvoerig bezig gehouden met buitenaards leven. **Prof.dr. Willem Drees**, als bijzonder hoogleraar verbonden aan de Universiteit Twente, schreef onder andere “Heelal, mens en God: vragen en gedachten” (Kampen, 1996).

Dr. Taede Smedes houdt over dit onderwerp een uitvoerige weblog bij: www.tasmedes.wordpress.com

De heilzame werking van Tetris

Wie in de zeevaart werkt, heeft een relatief grote kans te maken te krijgen met heftige traumatische ervaringen. Denk aan een ongeluk, het overlijden van een collega of een aanval door piraten. Bij degenen die zoiets meemaken kan na verloop van tijd het zogenaamde Post-traumatische Stress Syndroom (PTSS) optreden. Herinneringen aan het traumatische gebeuren verhinderen een normaal functioneren. Men slaapt slecht, heeft last van flashbacks of plotselinge schrikreacties. Depressies liggen op de loer. Dit alles kan herleid worden tot een ernstige ontregeling van het zenuwstelsel dat vanuit de hersenen wordt aangestuurd.

Bij al deze sombere zaken heeft Dr. Emily Holmes, wetenschapper aan de Oxford Universiteit en het Zweedse Karolinska Instituut, ontdekt dat het heilzaam is om iets leuks te doen. Zij heeft vastgesteld dat het spelen van het computerspelletje 'Tetris' de PTSS klachten aanmerkelijk kan verminderen. De werking van dit 'medicijn' is eenvoudig. Het is gebaseerd op het feit dat het menselijk geheugen moeilijk twee dingen tegelijk kan doen. Door kort na de traumatische ervaring 'Tetris' te spelen, raken de hersenen zo afgeleid dat de herinneringen aan het trauma niet worden opgeslagen. En daarmee wordt de kans op sterke nare herinneringen fors verminderd. Dr. Holmes heeft dit bewezen met een onderzoek. Een groep vrijwilligers liet zij heftige filmfragmenten bekijken. Daarna moest de helft van die groep 'Tetris' gaan spelen. Het bleek dat deze mensen veel minder last kregen van de beelden dan degenen die het spelletje niet hadden gedaan!

Later zette dr. Holmes haar onderzoek voort. 71 slachtoffers van een motorongeluk ondergingen hetzelfde experiment. Het bleek dat 62% van de Tetrisspelers minder stressklachten hadden dan de controlegroep.

Het spelletje is dus van waarde als het snel na de traumatische ervaring wordt gespeeld. Maar het spelen in een later stadium kan ook een positieve waarde te hebben. Als iemand last heeft van heftige herinneringen – er speelt als het ware een film in zijn of haar hoofd – kan 'Tetris' positieve invloed hebben op de 'rapid eye movement'. Deze oogbeweging vormt de basis van mentaal herstel tijdens de slaap (de zogenaamde REM-slaap). Psychologen willen deze 'rapid eye movement' graag stimuleren bij hun therapie. Daarbij hebben ze nu een middel. Ze gebruiken dit als de patiënt zich de nare ervaring herinnert. Als het daadwerkelijk lukt de oogbeweging op gang te brengen heeft dat in veel gevallen een helende werking op het trauma.

Het zou dus niet verkeerd zijn om naast de medicijnkast en AED voortaan een computerspelletje op te hangen. Of gewoon iedere zeevarende te verplichten 'Tetris' op zijn mobieltje te zetten!

Stefan Francke

Het staren naar een computerbeeldscherm wordt ook nog op een andere manier ingezet bij de behandeling van PTSS. De zogenaamde 'Exposure Therapy' stelt een traumaslachtoffer in een veilige omgeving bloot aan zijn of haar verschrikkelijke herinneringen. Door een veilige herbeleving verdwijnt de scherpste van het trauma. Inmiddels worden er 'virtual reality' technieken toegepast bij deze herbeleving. Met behulp van een computerbril kan de omgeving van Vietnam, Irak, het WTC in New York worden opgeroepen. Ook bestaan er al scenario's voor bomaanslagen en ongelukken. Het is een heftige behandeling, maar er schijnen goede resultaten mee te worden geboekt. Wellicht dat er ook ooit een scheepssimulatie zal worden ontwikkeld.

Zeevarenden klagen te weinig

*Nederland loopt niet voorop
met zeemanswelzijn*

Al jaren wordt er gepraat over de Maritime Labour Convention 2006. Het heeft lang geduurd voordat de regels en aanbevelingen waren geformuleerd. Ook het invoeren van die regels neemt zeeën van tijd in beslag. Ambtelijke molens draaien langzaam, maar staan niet stil. Ze draaien langzaam maar zeker. Geleidelijk wordt dan ook duidelijk wat de conventie voor zeemanswelzijn in Nederland betekent. Het lijkt erop dat deze een positieve invloed heeft op de toegang tot de wal en de zeemanshuizen.

In een eerder nummer van Diepgang viel te lezen dat het met de toegang tot de wal niet altijd goed gesteld is in Nederland. Inmiddels zijn er wat verbeteringen te melden. Zo mogen de buschauffeurs van het zeemanshuis van Vlissingen nu tot de gangway rijden op het terrein van Verbrugge. De Rietlanden terminal in Amsterdam betaalt

bij diverse gelegenheden de overtocht van een bemanning per bootje nu ze geen zeevarenden meer toelaat op hun haventerreinen. Het belangrijkste is echter dat er zorgvuldiger wordt afgesproken tussen bemanningsleden en terminalbeheerders hoe men van het terrein af kan. De bemanning weet zich hierbij gesteund door de wet.

Dit betekent natuurlijk niet dat het nu goed gesteld is met de zeemanswelzijnsvoorzieningen in Nederland. Het 'platform maritiem', heeft zelfs haar zorgen uitgesproken. Dit platform is helaas aan de smalle kant, want het bestaat uitsluitend uit vertegenwoordigers van vakbond, reders en overheid. De Nederlandse Zeevarendencen-

trale (waarbinnen vrijwel alle zeemanshuizen in Nederland samenwerken), de Vereniging Maritiem Gezinskontakt (de belangenorganisatie van gezinsleden van zeevarenden) en de Nederlandse afdeling van de IMHA (International Maritime Health Association, een organisatie van havenartsen) ontbreken. Toch heeft het nationaal en zelfs internationaal behoorlijk aanzien.

Zo is men bijvoorbeeld bij de International Maritime Organisation (IMO) bekend met de sluiting van een aantal zeemanshuizen en welzijnsvoorzieningen in Rotterdam. Over deze ongewenste situatie vindt al overleg plaats met het ministerie van sociale zaken en werkgelegenheid. Hiermee wordt waarschijnlijk voorkomen dat een officiële klacht hierover terecht komt bij het International Court of Justice. De stand van zaken is dat de Nederlandse regering in 2017 met een antwoord moet komen over de manier waarop ze het zeemanswelzijn in Nederland aan het wettelijke niveau wil laten voldoen.

Havenartsen hebben dit jaar tijdens een internationale conferentie in Manila vastgesteld dat er meer moet gebeuren met de klachten over zeevarenden over onvoldoende toegang tot de wal. Zij constateerden dat steeds meer mensen aan boord

psychische klachten hebben. Voorbeelden hiervan zijn: het gevoel opgesloten te zitten of het idee hebben dat men constant in de gaten wordt gehouden. Deze problemen kunnen niet met medicijnen maar wel met meer bezoek aan de wal bestreden worden.

De klachten van zeevarenden zijn dus bekend maar dit neemt niet weg dat het belangrijk is dat doorgedaan wordt met het kenbaar maken. Pas onder druk worden dingen immers vloeibaar. Klagen is niet alleen mogelijk bij vakbondsmedewerkers, vlaggenstaatsinspecteurs, dokters en vertegenwoordigers van 'Portstate Control'.

Uiteraard kan men ook bij de zeemanshuizen terecht. Dit heeft als voordeel dat men de tirade kan afsluiten met een goed glas bier.

Léon Rasser

Binnen de Nederlandse Zeevarenden Centrale heeft men zich de afgelopen maanden verdiept in ontwikkelingen in Duitsland.

Vergelijkbaar met de invoering van 'groene energie' lijkt ook het zeemanswelzijn daar al geregeld te zijn terwijl men in Nederland pas aarzelend aan het beginnen is.

De eerste 500.000 Euro is daar al vanuit Berlijn naar Hamburg en Bremen overgemaakt zodat de Duitse Zeemansmissie werk kan (blijven) maken van de geestelijke verzorging van zeevarenden. In Nederland dient voorlopig nog veel werk achter de schermen verricht te worden maar dit is niet zonder hoop op resultaat.

Kunst of wetenschap

Buitenaards leven

“No one wouldn’t believe in the last years of the 19th century that human affairs would be watched from the timeless world of space.”

Dit is wat de indrukwekkende stem van Richard Burton zegt bij de opening van Jeff Wayne’s musical ‘War of the Worlds’. Het is gecomponeerd naar het gelijknamige boek van H.G. Wells, ‘the father of science fiction’ uit 1898. Het gaat over de Martiaanse invasie op aarde.

George Orson Welles* werd in 1938 wereldberoemd door een radio-uitzending van *The War of the Worlds*. Welles, die het idee niet alleen bedacht had maar ook de hoofdpersoon speelde, streefde ernaar een saai boek zo levendig en zo realistisch mogelijk te maken. Zijn hoorspel leek een gewoon muziekprogramma op zondagavond, dat plots door steeds meer verontrustende ‘nieuwsberichten’ werd onderbroken. Een uitzending in een uitzending dus. Sommige luisteraars raakten in de war en dachten dat New Jersey echt door Marsman-netjes werd aangevallen. Het veroorzaakte zelfs paniek. De meest gangbare beschrijving is dat Amerikaanse kranten de paniek hebben

aangewakkerd en overdreven hebben. Toch wist plotseling iedereen, ook degenen die nog nooit naar het theater waren geweest, een boek hadden gelezen of naar de radio luisterden, wie George Orson Welles was. Zowel *War of the Worlds* als vergelijkbare hoorspelen zoals 'Paul Vlaanderen' en 'The Day of the Triffids' hebben bij mij in ieder geval een zekere fascinatie opgeroepen. Met de komst van de televisie zijn hoorspelen helaas verdwenen, maar wie weet waar de opkomst van luisterboeken en podcasts nog toe gaat leiden. De muziek van Jeff Wayne heb ik alvast op mijn telefoon gezet. Uit het kleine luidsprekertje klinkt dan ook:

“The chances of anything coming from Mars are million to one ...”

Deze uitspraak heeft te maken met een fascinerende vraag. Is er daadwerkelijk buitenaards (intelligent) leven op andere planeten of manen? Sinds de jaren '60 van de vorige eeuw wordt er min of meer gericht gezocht naar buitenaards leven. Binnen ons zonnestelsel speuren ruimtesondes naar plaatsen die voor leven geschikt kunnen zijn. Het gebied buiten ons zonnestelsel wordt afgezocht met radiotelescopie voor het detecteren van radiogolven, waarin mogelijk signalen verborgen kunnen zijn die wijzen op een intelligente bron. Inmiddels is er aangetoond dat er water is (of was) op Mars. De vraag is of er microscopisch leven ontwikkeld is op de oppervlakte van de planeet. Zou dat dan een bewijs van leven zijn? Komen wij hier pas achter wanneer er mensen op Mars landen? Vanwege de schadelijke kosmische straling zou een eventueel leven de meeste kans hebben diep onder het oppervlak. Voor de goede orde; het is gemiddeld -62 graden op Mars. De volgende NASA Mars Rover Mission in 2020 zal mogelijk nog meer duidelijkheid geven. Voorlopig ga ik er zelf vanuit dat er geen Marsmannetjes zijn en het verhaal van H.G. Wells uit zijn grote duim

komt. Ook bij al die duizenden nog te ontdekken zonnestelsels, planeten en manen, acht ik de kans heel klein dat buitenaardse wezens zich qua intelligentie en technologie op hetzelfde niveau bevinden als wij. Stel nu dat ooit een intelligent buitenaardse levensvorm hier op aarde komt. Hopelijk heeft het dan geen kwaad in de zin zoals de Triffids of de Marsbewoners uit 'War of Worlds'. Stel dat er een levensvorm is die met de mensheid contact zoekt. Zal deze niet constateren dat de mensheid nu een omgekeerde evolutie doormaakt? We lopen nu immers krom gebogen over straat, turend naar een stuk plastic van 7 cm bij 14 cm. Is het buitenaards leven dan niet superieur aan ons? Zullen we daardoor dan de evolutietheorie van Darwin anders gaan lezen? En het Bijbelse boek van Genesis? Uit mijn telefoon klinkt ook wel eens de vraag:

“Is er leven op Pluto, kun je dansen op de maan?”

Wie het weet mag het zeggen. Zelf luister ik voorlopig liever nog even naar kunstenaars dan wetenschappers.

Jos Hilberding

* Orson Welles is later filmregisseur geworden en maakte o.a. de klassieker 'Citizen Kane'.

Afstand

Recentelijk sprak ik een Engelse collega. Ik ken hem via mijn internationale netwerk en het is altijd een genot hem te spreken. Tijdens onze ontmoeting hadden we een filosofische discussie over de huidige relaties die mensen hebben. Graag zou ik met mijn trouwe achterban willen delen wat zijn levenswijsheid is, oftewel 'what matters in life'. Dat doe ik in het Engels zodat er niks 'lost' gaat in 'translation' ...

Distance is what brings us people together and separates us at the same time. We often think that distance is something you can measure in meters or miles, something which separates us in hours, in time ... I think that it goes much, much deeper than that ...

The fact that in our world a lot of people are separated from each other ... sometimes because of wars, conflicts, because of distant relations ... sometimes simply we do not connect anymore to the people around us ... too much occupied with our own individual lives, too much relying on our new media to close the gap ...

Of course I will not deny that media like Facebook, LinkedIn or Whats App are the new way of covering distances, traveling miles but is that what it is all about ...? Is it important to follow each other all the time via our iPhones ...? What has happened to the power of a good chat via the phone, or ... even more not 2017 anymore ... face to face ...?

You would be surprised how we can cover the long distances between people,

between countries, between conflicts ... I feel that if you are able to talk, are able to listen, are able to understand and able to care, we should be able, no we ARE able to cover a lot of lost ground, distances are suddenly not important anymore and we would and should be more happy in the world we want to live in ... This will take time, there are hurdles and it is not easy but it starts with being honest about what we feel is important in life, show it and make this world even a better one than it already is ... Lets go ... Lets travel ... Let's connect ... from New Zealand to the Beaufort, from Cape Town to Moermansk ... how long the distance is ... a lot of things in life are much closer to you than you think ... simply be open to see it ...

Dominee D.A.G. Hoor

Adressen zeemanshuizen en pastores

AMSTERDAM

Centrum voor zeevarenden
Radarweg 32
1042 AA Amsterdam
Tel. 020 6117 912
Dominee L.J. Rasser
Tel. 020 6690 0065 / 06 22 09 03 34
leon.rasser@nederlandsezeemanscentrale.nl

DEN HELDER

Centrum voor zeevarenden van de
Koninklijke marine
Binnenhaven 76
1781 BL Den Helder
Tel. 022 3612 178

DELFIJL / EEMSHAVEN

Centrum voor zeevarenden
Borkumweg 2
9979 XH Eemshaven
Tel. 059 6516 233
Pastor S. Standhardt
Tel. 050 3127 178 / 06 29 29 69 30
svenserg@nederlandsezeemanscentrale.nl

HARLINGEN

Centrum voor zeevarenden
Nieuwe Vissershaven 11
8861 NX Harlingen
Tel. 051 7431 161

MOERDIJK

Centrum voor zeevarenden
Sluisweg – Roode Vaart
4782 PT Moerdijk
Tel. 0168 416 650
Dominee H. van der Ham
Tel. 78 6138 280 / 06 53 59 63 80
hvdham@nederlandsezeemanscentrale.nl

ROTTERDAM / OOSTVOORNE

Internationaal centrum voor zeevarenden
Burgemeester Letteweg 30
3233 AG Oostvoorne
Tel. 06 32 27 47 25
Dominee H.M. Perfors
Tel. 0181 416 751 / 06 53 67 92 65
helene.perfors@nederlandsezeemanscentrale.nl

ROTTERDAM / SCHIEDAM

Centrum voor zeevarenden
Admiraal Trompstraat 1
Havennummer 562
3115 HK Schiedam
Tel. 010 4260 933

TERNEUZEN

Centrum voor zeevarenden
Westkolkstraat 40
Havennummer 562
4531 AX Terneuzen
Tel. 0115 695 373

VLISSINGEN

Centrum voor zeevarenden
Ritthemsestraat 498
Havennummer 562
4389 PA Ritthem
Tel. 0118 467 063

WERELDWIJD

Dominee S.N.D. Francke
Parelduikerhof 8
4332 DA Middelburg
Tel. 0118 651 888 / 06 37 00 84 32
waterbouwpastor@gmail.com

Nederlandse Zeemanscentrale
Willemskade 13
3016 DK Rotterdam
www.nederlandsezeemanscentrale.nl

.....

Stichting Pastoraat Werkers Overzee
Parelduikerhof 8
4332 DE Middelburg
www.spwo.nl